

40

2020.45.hét

Csütörtök 396-406

III. Az áteredő bűn

A SZABADSÁG PRÓBÁJA

396 Isten az embert saját képmására teremtette, és barátságába fogadta. Az ember, a szellemi teremtmény ebben a barátságban csak úgy élhet, hogy szabadon aláveti magát Istennek. Ezt fejezi ki az embernek adott tilalom, hogy ne egyen a jó és a rossz tudásának fájáról, "mert azon a napon, amikor róla eszel, meg fogsz halni" (Ter 2,17). "A jó és a rossz tudásának fája" (Ter 2,17) szimbolikusan arra az áthághatatlan küszöbre utal, melyet az embernek mint teremtménynek szabadon el kell ismernie és hűségesen tiszteletben kell tartania. Az ember a Teremtőtől függ; alá van vetve a teremtés törvényeinek és az erkölcsi normáknak, melyek a szabadság használatát szabályozzák.

AZ EMBER ELSŐ BŰNE

397 Az Ördögtől megkísértett ember hagyta, hogy szívében meghaljon a Teremtője iránti bizalom, [\[273\]](#) és visszaélve szabadságával nem engedelmeskedett Isten parancsának. Ebben állt az ember első bűne. [\[274\]](#) Ettől kezdve minden bűn engedetlenség Istennel szemben és bizalmatlanság az Ő jóságával szemben.

398 E bűnben az ember Isten elé helyezte magát, és ezáltal megvetette Istent: önmagát választotta Istennel szemben, teremtett voltának követelményeivel szemben, és ezért saját java ellenére. A szentség állapotában teremtett ember arra rendeltetett, hogy Isten a dicsőségben teljesen "megistenítse" őt. Az ördög kísértésére olyan akart lenni, "mint Isten", [\[275\]](#) de "Istennen kívül és Isten előtt, és nem Isten szerint". [\[276\]](#)

399 A Szentírás bemutatja ennek az első engedetlenségnek tragikus következményeit. Ádám és Éva azonnal elveszítették az eredeti szentséget. [\[277\]](#) Féltek Istentől, [\[278\]](#) akiről egy olyan Isten torz képét alkották maguknak, aki féltékeny a maga előjogaira. [\[279\]](#)

400 Az eredeti igazságnak köszönhető összhang megbomlott; megtört a lélek szellemi képességeinek uralma a test fölött; [\[280\]](#) a férfi és a nő közötti egységben feszültségek támadtak; [\[281\]](#) kapcsolataikat az ösztönösség és az uralomvágy

határozta meg. [282] A teremtéssel való összhang is összetört: a látható teremtés idegen és ellenséges lett. [283] Az ember miatt a teremtés a romlás rabszolgaságába süllyedt. [284] Végül valóság lett az a következmény is, amit az engedetlenség esetére Isten kifejezetten kilátásba helyezett: [285] az ember "visszatér a porba, melyből vétetett". [286] Az emberiség történelmébe belép a halál. [287]

401 Az első bűn után a bűn valóságos "inváziója" tölti be a világot: a Kain által Ábel ellen elkövetett testvérgyilkosság; [288] általános korrupció a bűn következtében; [289] a bűn Izrael történetében is gyakran megnyilvánul, főként mint a Szövetség Istene elleni hűtlenség és Mózes Törvényének megszegése; s még a krisztusi megváltás után is, a keresztyének között sokféleképpen nyilvánul meg a bűn. [290] A Szentírás és az Egyház hagyománya állandóan emlékeztet a bűn jelenlétére és egyetemességére az emberi történelemben:

"Ami az isteni kinyilatkoztatásból kitűnik, összhangban van a tapasztalattal. Mert amikor az ember a szíve mélyébe tekint, valóban észleli, hogy hajlik a rosszra és sokféle rossz környékezi, s ezek nem származhatnak a Teremtőtől, aki jó. Az ember gyakran nem hajlandó elismerni Istent alkotójának, ezzel megtagadja létének a végső célra irányulását, egyúttal szétrombolja saját belső rendjét, valamint a többi emberhez és az egész teremtett világhoz fűződő rendezett kapcsolatát." [291]

ÁDÁM BŰNÉNEK KÖVETKEZMÉNYEI AZ EMBERISÉG SZÁMÁRA

402 Ádám bűnébe minden ember bele van foglalva. Szent Pál ezt mondja: "Egy ember engedetlensége által bűnössé váltak sokan" (Róm 5,19), azaz minden ember: "Amint tehát egy ember által lépett a világba a bűn, majd a bűn folyamánként a halál, és így a halál minden ember osztályrésze lett, mert mindnyájan bűnbe estek (...)" (Róm 5,12). A bűn és a halál egyetemes voltával állítja szembe az Apostol a Krisztusban való üdvösség egyetemességét: "Amint tehát egynek vétke minden emberre kárhozott, úgy egynek [Krisztusnak] igazsága az élet megigazulását" (Róm 5,18).

403 Az Egyház Szent Pált követve mindig tanította, hogy az emberekre nehezedő mérhetetlen nyomorúság, rosszra való hajlandóságuk és halandóságuk meg nem érthető ezeknek Ádám bűnével való kapcsolata és a ténnyel való kapcsolat nélkül, hogy ő átadta nekünk a bűnt, melytől érintetlen születünk valamennyien, s mely "a lélek halála". [292] E hitbizonyosság miatt szolgáltatja ki az Egyház a keresztséget a bűnök bocsánatára a csecsemőknek is, akik személyes bűnt nem követtek el. [293]

404 Ádám bűne hogyan vált minden leszármazottjának bűnévé? Az egész emberi nem úgy van Ádámban, "mint egyetlen ember egyetlen teste". [294] "Az emberi nem ezen egysége" miatt minden ember benne foglaltatik Ádám bűnében, mint ahogy mindannyian benne foglaltatnak a Krisztus igazságában. Az áteredő bűn átszármazása azonban misztérium, melyet teljesen nem tudunk megérteni. A kinyilatkoztatás által azonban tudjuk, hogy Ádám az eredeti szentséget és igazságot nemcsak önmaga, hanem az egész emberi természet számára kapta: Amikor Ádám és Éva engedett a kísértőnek, személyes bűnt követtek el, de ez a bűn az emberi természetet érinti, melyet bűnük után bukott állapotban adnak tovább. [295] Olyan bűn ez, mely nemzés által az egész emberiségre átszármazik; tudniillik egy olyan emberi természet továbbadása által, mely meg van fosztva az eredeti szentségtől és igazságtól. Ezért az áteredő bűnt analóg értelemben nevezzük "bűnnek": "magunkra vont" (contractum), és nem elkövetett bűn; állapot, és nem cselekedet.

405 Az áteredő bűn, jóllehet mindenki sajátja, [296] Ádám egyetlen leszármazottjában sem személyes bűn. Megfosztottság az eredeti szentségtől és igazságtól, de az emberi természet teljesen nem romlott meg: természetes erői megsebesültek, tudatlanságnak, fájdalomnak és a halál uralmának vettetett alá és hajlik a bűnre (e rosszra való hajlandóságot nevezzük "concupiscentiának"). A keresztség Krisztus kegyelmének életét ajándékozva eltörli az áteredő bűnt, és az embert ismét Isten felé fordítja, de a meggyöngült és rosszra hajló természetet sújtó következmények megmaradnak az emberben, és lelki harcra hívják.

406 Az Egyháznak az áteredő bűn átszármaztatásáról szóló tanítása főleg az 5. században, különösen Szent Ágoston antipelagiánus gondolkodása hatására, és a 16. században a reformációval szemben tisztázódott. Pelagius azt tartotta, hogy az ember pusztán szabad akaratának természetes erejével, Isten kegyelmének segítségével nélkül képes erkölcsileg jó életet élni, és Ádám bűnének hatását a rossz példa hatására csökkentette. Ezzel szemben az első reformátorok azt tanították, hogy az ember az áteredő bűn miatt teljesen megromlott, és szabadsága semmivé vált. A minden ember által örökölt bűnt azonosították a rosszra való hajlandósággal, a concupiscentiával, mely legyőzhetetlen. Az Egyház az áteredő bűnre vonatkozó kinyilatkoztatás tartalmáról különösen is nyilatkozott 529-ben a II. Orange-i Zsinaton [297] és 1546-ban a Trienti Zsinaton. [298]